

L'homenatge a Busquets i Punset

«La Cruz», de Tarragona (1 de novembre), publica el següent article de Joan Costa i Deu:

«El segon diumenge, dia 10, del present mes de novembre, el Municipi de Sant Vicenç de Calders retrà un gran homenatge a la memòria d'Antoni Busquets i Punset, col·locant una làpida a la casa on aquell eximi escriptor passà els darrers anys de la seva vida, on va morir. Antoni Busquets i Punset, home de múltiples activitats, esperit obert i exemple de catalanitat, va exercir per espai de quinze anys el magisteri a l'esmentada població, no limitant-se, però, a posar en l'exercici de la seva missió el simple zel que tota vocació comporta; Antoni Busquets, que tota la vida havia dipositat una gran confiança en els joves, es convertí en un autèntic apòstol de les coses catalanes, dedicant a aquesta tasca d'ensenyar als fills de Calders les bel·leses de la història i del llenguatge de Catalunya les seves millors facultats. Així, doncs, el Municipi de Calders, en batejar el carrer on està situada la casa del gloriós pedagog i poeta amb el nom d'Antoni Busquets, no fa altra cosa sinó correspondre a l'obra benemèrita, a l'apostolat patriòtic realitzat per ell.

Però un dels aspectes de la personalitat d'Antoni Busquets i Punset que presenta unes arestes més interessants, és la seva condició de periodista. Al periodisme dedicà Busquets i Punset els millors anys de la seva vida, i l'estil de la seva ploma li valgueren ràpidament l'entrada als periòdics més importants de principis d'aquest segle. Esmerçà tot el seu esforç a fer una premsa catalana digna: col·laborà a «La Renaixença», diari que fou l'òrgan més formidable del nostre moviment literari i polític, i en les pàgines d'aquell periòdic elaborà un prestigi indiscutit i perdurable. En veïr la fundació de «La Veu de Catalunya», Busquets i Pun-

set fou un dels primers col·laboradors, i junt amb Enric de Fuentes, Jaume Pin i Soler, Narcís Oller, i molts altres noms il·lustres treballà contínuament per l'elevació de les nostres lletres.

Amic íntim de Mn. Jacint Verdaguer, fundà amb ell «La Creu del Montseny», del qual periòdic fou el veritable director. Més tard, multiplicà encara els seus esforços i féu aparèixer «El pensament català», compendi de doctrina catalanesca. Formà part de la colla «Joventut» i fou un dels qui fundaren el periòdic que portava aquest mateix nom. Amb Ainé i Rabell escrivia «Catalunya Artística». Podrien citar-se infinites publicacions on Busquets i Punset trametia els seus articles; el seu verb inesgotable el feia estar atent a tot allò que significava un senyal de vitalitat de l'esperit català.

Amb tot, i malgrat l'absorció de tantes i tan distintes tasques, Busquets i Punset no oblidava que a fora de Barcelona existien també publicacions i òrgans periodístics que, com els de la capital, constituïen una manifestació viva de la nostra renaixença. La seva col·laboració a la premsa comarcal s'inicià quasi amb la seva mateixa vocació d'escriptor i periodista. Ininterrompudament estava en contacte amb els periòdics i diaris de les diverses ciutats i publicacions de Catalunya, constituint-ne un guiatge eminentment prestigiós.

Jo, que a desgrat de dedicar quasi totes les meves activitats a la premsa de la capital he posat sempre una especial atenció a seguir la vida del periodisme forà, i que per tant em considero fins a cert punt un periodista comarcal, no puc menys, avui, de recordar als qui escriuen i dirigeixen els diaris de comarques, que aquest homenatge que tindrà lloc d'aquí uns dies a Sant Vicenç de Calders, és un homenatge en el qual la premsa forana hi té una innegable participació. Ja que l'Ajuntament de Calders vol honorar la memòria del nostre plorat company, els periodistes hem de posar un cert amor propi a que la festa tingui un relleu més solemne.

La consigna, doncs, és que la presència i la veu de tots els periodistes de Catalunya, i especialment els de fora de Barcelona, no manquin a aquest acte dedicat a la memòria d'un periodista que portà el nom de Catalunya a les esferes més elevades de l'espiritualitat. Cal que tots, davant la casa on morí, al moment que es descobreixi la làpida que perpetuarà d'una manera modesta però brillant el nom del qui fou amic de tots, poguem donar-nos una abraçada, i que el nostre pensament i la nostra emoció volin cel enlaire i portin a Antoni Busquets i Punset el testimoni de la nostra recordança que ni el temps no extingirà.»

Miquel Bosch i Jover publica a «Gaseta de Vic» (19 d'octubre) el següent article :

«El nom de Calders és ja inseparable del de Busquets i Punset. La darrera etapa—1921-1934—de la vida, de l'activitat literària i de la tasca pedagògica del Mestre, tingué per niu i fogar el poblet eixut i rocós del planell que és esplèndid mirador del Pla de Bages i té per marcs sublims el Pireneu i Montserrat : els generadors sagrats i inexhauribles de Catalunya. De la cambra de treball i del llit d'agonia, el Mestre Busquets veia els cims de Montserrat i saludava, devot, la Moreneta; de la galeria posterior, contemplava com el Pireneu es posava i es treia el mantell nevat, bo i recordant-li corregudes antigues o recents: els Jocs Florals del Canigó; la nostra anada a Erdo; Verdaguer; Carselade...

Calders era l'austeritat que s'eleva de la terra i guaita l'infinit que la corprèn. El Mestre Busquets, espiritualment, omplia i animava el poble. Amb silenci, amb treball de benedictí, amb humilitat. La terra i l'espai, i una casa, un dolç castell ple de llibres i de records. Ja ho tenia tot, car no li mancava, ultra l'amor de la família, el contacte de l'esperit,

intens i fervorós, del qual la cèlebre cistella del «Pio»—el correu de Monistrol de Calders—cistella de la qual Busquets ja tenia pensada una novella—li en feia un intercanvi diari amb un montarull de correspondència.

La casa del Mestre Busquets era un santuari. La que habitava feia anys ho era per a mí més que per a ningú més, car jo hi havia nascut i el meu pare hi havia lliurat l'ànima a Déu. Jo era un noieta quan vaig deixar el poble, i podeu comptar amb quina fervor i quina pietat hi pujava sovint, sovint, des de la clotada artesenca. Cada anada a Calders—gairebé sempre a peu, i puc dir amb constància setmanal, durant llargues temporades—era per a mi un pelegrinatge.

Ara el santuari és buit: els éssers del dolç castell familiar han emigrat, amb el món—d'espais vastíssims—de llibres i papers. Però l'esperit del Mestre Busquets encara omple el poble. Quan hi vaig, em sembla que batega en la terra, el respiro amb l'aire de la pàtria, i el sento prop les cendres que li foren suport i que reposen en una tomba signada, del cementiri nou, de cara a la muntanya.

Pelegrinatge, l'anada a Calders. Pelegrinatge que hauríem de fer tots els catalans, si fos possible, en record i homenatge de qui fou un home exemplar, un ver cristià i un fill de Catalunya que posà la intelligència, el cor i la vida al seu digne servei. Costa i Deu ha escrit amb justícia que és difícil que hi hagi qui superi el Mestre Busquets en el seu treball d'amor a Catalunya.

Ara, ara el podran fer tots els qui vulguin, el pelegrinatge a Calders, en record i agraïment al Mestre Busquets. El dia 10 de novembre, l'Ajuntament i el poble de Calders, amb l'il·lustre Conseller de Cultura i altres autoritats de Catalunya, donarà nom a un carrer per tal de perpetuar la memòria de qui fou el seu evangèlic mestre de minyons: Antoni Busquets i Punset. L'«Associació de Periodistes de Barcelona» ha volgut fer ofrena de la làpida que hom descobrirà aquell dia.

Els amics del Mestre no hi poden mancar. No hi poden mancar els intel·lectuals, els poetes i literats, els mestres d'estudi. No hi poden mancar les grans personalitats i els pagesos i obrers senzills, car, si fou elevada la seva obra, fou també amable i vivament popular. Dignificació del ruralisme.

L'amic d'adolescència i joventut de Busquets i Punset, En Joan Costa i Deu, és l'ànima de l'acte merescut que el poble de Calders i tot Catalunya dedicarà a honorar en un carrer típic de poble el nom de Busquets i Punset. Un altre amic íntim del poeta pedagog, Eduard Girbal Jaume, ens dirà, en aquell escenari vivent i sentimental qui era l'home, el Busquets que ell conegué tan bé. L'autor de les insuperables semblances d'Angel Guimerà i de Ferran Agulló, ens deixarà corpresos amb l'aiguafort de l'amic enyorat.

Anem a Calders, cel i roca del cor de Catalunya, estada i tomba del Mestre Busquets! Una placa de marbre perpetuarà el seu nom. Els amics i tots els catalans agraïts el duem ja gravat en el sentiment i en la memòria. Demostrem-ho.

El visitant de Calders podrà ara llegir en dos indrets del poble dos noms que han anat junts una colla d'anys en la publicació de la revista cultural que ha escampat llum d'art i d'intel·ligència amb la divisa «*labor omnia vincit*»: vull dir els noms BUSQUETS i JORBA.

A Calders, la tasca cabdal de Busquets i Punset, continuada fins al darrer moment de la seva vida, fou la *Revista Il·lustrada Jorba*. La remor del treball de la casa industrial i comercial arribava a l'escola i a la cambra d'estudi del mestre i li donava esplai i sensació de dinamisme. El contacte dels dos impulsos fou d'una compenetració admirable. Les pàgines de la Revista en són el fruit, la concreció.

La Casa Jorba anima encara amb plaent soroll d'activitat, el buit i el silenci que deixà el Mestre Busquets.

Mancava el nom del carrer per deixar esculpit en pedra

—si ja ho era en acer—el símbol de l'obra volguda del Mestre: la «Revista Jorba». Prop dels fulls de parets, de cotó i de maquinària, vibrarà sempre un oreig de cultura i bondat, i el Mestre Busquets hi tindrà, en pietós monument del seu poble, la seva immortal signatura.

Anem-la a llegir, catalans, amb el fervor que el Mestre posà en la seva vida i en la seva obra!»

El contagi del crim

Manuel Brunet publicà a «La Veu de Catalunya», el dia 12 d'octubre, el següent comentari :

«El dimecres d'aquesta setmana hi hagué una ratxada de crims : dos assassinats a Llerona, dos més a Bell-lloc i un a Argentona. La gent líquida els odia a trets i a punyalades. I el mal s'encomana.

Parlant de les diligències judicials fetes amb motiu del doble crim de Llerona, el nostre corresponçal a Granollers deia ahir en les pàgines d'aquest diari :

«A una de les butxaques del Felip Garcia ha estat trobat un retall de premsa que podria molt bé ésser de «La Linterna»; en aquest retall es descriu un robatori i un crim efectuat en una província castellana, que té certa analogia amb el fet comentat. Preguntat sobre això, digué que ell en aquell temps era allà i que havia ajudat la policia a descobrir el fet.»

El fet d'haver trobat a la butxaca del pressumpte assassí un retall d'una revista truculent en el qual es narrava un crim semblant, té un valor extraordinari. I el crim de Llerona—diu el corresponçal—s'assembla amb el que refereix el retall de premsa.

Diverses vegades he parlat d'aquest periodisme comercial